

A Magyar Ügyvédi Kamara Elnöksége 6/2023. (XI.27.) számú Szakmai Álláspontja az ügyvédi iroda kárfelelősségéről, ha a tagja a megbízás megsértését jelentő károkozó magatartást a taggá válása előtt, egyéni ügyvédként tanúsította.

Amennyiben az egyéni ügyvéd által kötött ügyvédi megbízási szerződés megszegése miatt kárigényt érvényesítenek, a kárért az az ügyvédi iroda felelős, amelyiknek az egyéni ügyvéd még a megbízási szerződés hatálya alatt a tagjává vált függetlenül attól, hogy a taggá válás nyilvántartásba vételekor a kár már bekövetkezett- e, illetve a kárigény érvényesítésére sor került- e. Amennyiben a kárfelelősség alapjául szolgáló megbízási szerződés az egyéni ügyvéd irodai taggá válásakor már nincs hatályban, az ügyvédi irodát nem terheli kárfelelősség.

Indokolás

A Szakmai Álláspont kialakítására a Dr. Bán Gergely Ügyvédi Iroda képviselőjében eljáró dr. Bán Gergely irodavezető ügyvéd megkeresése adott okot, aki dr. Holczer Ferenc főtitkár útján a Magyar Ügyvédi Kamarához fordult. A főtitkár a megkeresést a Szakmai Bizottság elnökéhez, dr. Kovács Kázmérhoz továbbította. Mivel a megkeresés a Magyar Ügyvédek Kölcsönös Biztosító Egyesülete (MÜBSE) helytállási kötelezettségével összefüggő kérdéskört is érint, és mert a Szakmai Bizottság elnöke a MÜBSE tisztségviselője is, nem kívánt részt venni a megkeresés intézésében. Ezt a feladatot alkalmi jelleggel dr. Hidasi Gáborra, a Szakmai Bizottság választott tagjára delegálta.

Dr. Bán Gergely Ügyvédi Iroda az alábbiak szerint fogalmazta meg a megkeresését:

„Ügyvédi műhiba miatt indítanánk polgári peres eljárást a károkozó ügyvéd ellen. A károkozás időpontjában a károkozó kolléga ügyvédi tevékenységét még egyéni ügyvédként gyakorolta, jelenleg, a perindítás időpontjában kétszemélyes ügyvédi iroda tagja.

Megértésünk szerint az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény [a továbbiakban: „Ügyv. Tv.”] nem rendezi egyértelműen a kérdést, hogy ilyen esetben a kártérítési pert az ügyvéd, mint természetes személy ellen, vagy az időközben bejegyzett ügyvédi iroda I. rendű alperes mint jogutód és az ügyvéd II. rendű alperes, mint mögöttes felelős ellen kell megindítani.

Problémánkat a következőkben foglaljuk össze, amely az Ügyv. Tv.-nek a formaváltást mint fogalmat meghatározó 181. §-a megfogalmazásából ered:

[1.] Az Ügyv. Tv. 57. §-a szerint az ügyvéd az ügyvédi tevékenységet egyéni ügyvédként vagy ügyvédi iroda tagjaként gyakorolja.

[2.] Az Ügyv. Tv. 87. § (5) bekezdése szerint, ha az ügyvédi iroda vagyona a követelést nem fedezi, az ügyvédi iroda tagja az általa ügyvédi tevékenysége körében okozott kár megtérítéséért, a saját vagyonával korlátlanul felel, továbbá az ügyvédi iroda e bekezdés szerinti kárt okozó tagja – mögöttes felelősségének érintése nélkül – az ügyvédi irodával együtt is perelhető.

[3.] Az Ügyv. Tv. 35. § (4) bekezdése szerint kamarai formaváltás esetén – ha az új működési formában az ügyvédi tevékenység gyakorlója vállalhat megbízást – a megbízás nem szűnik meg, hanem a megbízott személyében e törvény erejénél fogva jogutódlás következik be, illetve, ha a kamarai formaváltás következtében a megbízott ügyvédi iroda tagjává válik, a megbízott jogutódja az ügyvédi iroda.

[4.] Az Ügyv. Tv. 181. §-a szerint, ha a területi kamara tagja vagy az ügyvédi kamarai nyilvántartásba vett ügyvédi tevékenységet gyakorló más személy az ügyvédi tevékenységet más formában kívánja folytatni, a kamarai formaváltás iránti kérelmet a területi kamarába történő felvétel, illetve a kamarai nyilvántartásba vétel szabályai szerint kell elbírálni. Az Ügyv. Tv. Nagykommentárja szerint: „Fontos kiemelni, hogy bár az Üttv. ebben nem teljes mértékben következetes, de az ügyvédi irodai tag és az egyéni ügyvéd közötti átjárás nem jár kamarai formaváltással. Az érintett ilyenkor ügyvéd marad, csupán az változik, hogy ezt egy jogi személy keretében vagy természetes személyként teszi meg.”

A fentiek alapján tehát az ellentmondást ott látjuk, hogy míg az Ügyv. Tv. 35. § (4) bekezdése szerint, „ha a kamarai formaváltás következtében a megbízott ügyvédi iroda tagjává válik, a megbízott jogutódja az ügyvédi iroda”, addig a Nagykommentár értelmezése szerint „az ügyvédi irodai tag és az egyéni ügyvéd közötti átjárás nem jár kamarai formaváltással”. Tehát az Ügyv. Tv. 35. § (4) bekezdése csak a kamarai formaváltásos ügyvédi irodai taggá válásra vonatkozóan rendelkezik a jogutódlásról, míg a Nagykommentár értelmezése szerint az egyéni ügyvédnek az ügyvédi irodához való csatlakozása/alapítása nem formaváltás, így kérdéses a jogutódlás, ebből következően pedig az alperes személyének meghatározása.

Kérdésünk tehát az, hogy helyes-e az a megközelítésünk, hogy itt jogalkotói pontatlanságról van szó, és olyan esetben, amikor a károkozás időpontjában még egyéni ügyvédként tevékenykedő a kártérítési per kezdete időpontjában már ügyvédi irodai tag, úgy az Ügyv. Tv. 35. § (4) bekezdése szerint, mint jogutód az ügyvédi iroda lesz az I. rendű alperes, a II. rendű alperes pedig a károkozó ügyvéd a mögöttes felelőssége szerint a kártérítési perben.”

A megkeresést dr. Hidasi Gábor továbbította a Szakmai Bizottsági tagjaihoz, és az előzetes álláspontját az alábbiak szerint összegezte:

„A megkereső kérdése arra irányul, hogy ha az ügyvédi „műhiba”, azaz a kár okozása és a kártérítés peres érvényesítése között az Üttv. 35.§ (4) bekezdése szerinti formaváltás és jogutódlás következik be, átszáll-e a kárfelelősség a jogutód ügyvédi irodára, és a kárt okozó egykori egyéni ügyvéd csak a mögöttes felelősség szabályai szerint áll-e helyt.

Lényeges, hogy a megkeresésben nincs szó arról, hogy a kárigényre okot adó ügyvédi megbízás a formaváltáskor (a jogutódláskor) még fennállt-e vagy már megszűnt. Erre tekintettel mindkét esetkörrel vizsgálni kell.

Az Üttv. 35.§ (4) bekezdése nem a kárfelelősségről, hanem a formaváltáskor már létező és fennálló megbízási jogviszonyok sorsáról szól. A 35.§ (4) bekezdés a még fennálló megbízási szerződésekben történő alanyváltozásokat szabályozza.

A kamarai formaváltás ex lege alanyváltozást idéz elő, ha az egyéni ügyvéd az iroda tagjaként is fogadhat el és teljesíthet ügyvédi megbízásokat.

A törvény szerint az alanyváltozás jogkövetkezménye a jogutódlás. A jogutódlás lényege a fennálló szerződés teljesítése és a teljesítésért való felelősség folytatása az új szerződéses alany (az új megbízott) által, változatlan törvényes és szerződéses feltételek mellett.

A megkeresés ügyvédi műhibáról és ezzel okozott kárról szól, ami a Ptk. nyelvére lefordítva szerződésszegés és szerződésszegéssel okozott kár. A megbízási szerződés szerinti megbízott megszegte a szerződést, amivel vagyoni hátrányt okozott a megbízónak. A szerződést szegő ügyvéd felelőssége a Ptk. és Üttv. szerint alakul (Ptk. 6:137.§; 6:142.§).

A törvényben sem a 35.§ (4) bekezdésben sem máshol nincs jogutódi felelősséget korlátozó szabály. A korlátlanság azt jelenti, hogy az ügyvédi iroda a megbízóval – törvény erejénél fogva - olyan feltételekkel kerül szerződéses jogviszonyba, mint amilyen feltételekkel az egyéni ügyvéd volt. Igaz ez a szerződés teljesítéséért és megszegéséért fennálló felelősségre is.

Más a helyzet, ha a kamarai formaváltás idején az a szerződés, amelynek megszegéséből a kárigény ered, már nem létezett (tehát nem áll fenn az Üttv. 35.§ (4) bekezdés szerinti törvényi tényállás). Ilyenkor jogutódlásról már nem beszélhetünk. A megszűnt megbízási szerződésekben történő jogutódlás logikai és jogdogmatikai okokból is kizárt, és az Üttv. nem is mond többet annál, mint hogy a megbízási szerződést a kamarai formaváltás nem szünteti meg. Olyan törvényi szabály nincs, hogy a formaváltáskor már megszűnt, nem létező szerződés egykori megszegéséből eredő kárért is az ügyvédi iroda felelős, például azért, mert egyébként a még létező szerződésekben – az Üttv. értelmében - jogutódnak minősül. Természetesen nem kizárt, hogy az ügyvédi iroda a tartozásátvállalás, a teljesítésátvállalás vagy a tartozáselvállalás, szabályai szerint álljon helyt. A megkeresésben azonban erről nincs szó.

Ha fennállt a megbízási szerződés a kamarai formaváltáskor, pertársaságot, ha nem, egyedül a károkozó ügyvédet indokolt perelni.

Az Üttv. 35.§ (4) bekezdés, a Ptk. vonatkozó rendelkezéseivel együtt értelmezve, nem okoz zavart az eset megoldásában. A megkeresés tárgyát illetően jogalkotói pongyolaságról nincs szó. A megkereső által idézett egyéb törvényi rendelkezés és a Nagykommentár pedig nézetem szerint ebben az ügyben irreleváns.”

A megkeresés okán dr. Kovács Zoltán és dr. Baranyi Bertold foglalt állást. A Szakmai Bizottság többi tagja nem nyilvánított véleményt.

Dr. Kovács Zoltán kifejtette, hogy a kamarai formaváltás okán jogutódlás következik be a még meg nem szűnt megbízási szerződés vonatkozásában, a megszűnt megbízási szerződés esetében azonban nem következik be a jogutódlás az Üttv. 35.§ (4) bekezdése alapján. Jogutódlás esetében a tag (korábban egyéni ügyvéd) a jogutódi ügyvédi irodával együtt perelhető. Jogutódlás hiányában csak a volt egyéni ügyvédet lehet perelni.

Dr. Baranyi Bertold szerint az Üttv. kodifikációjánál hiba történt, amelynek korrekciójára még nem került sor.

„A megbízási szabályai még a korábbi terminológia szerint születtek, míg a kamarai hatósági eljárások szabályozása már az új logika szerint. Az új logika szerint a kamarai működési formák az Üttv. 4. § (1) bekezdése szerinti működési formák. Erre utal az Üttv. 4. § (4) bekezdésének "(1) bekezdésben meghatározott egyetlen kamarai formában" fordulata. Az Üttv. 35. § (4) bekezdése nem változtat érdemben a korábbi ügyvédi törvény 24.§ (7) bekezdésének logikáján, azt csupán kiterjesztette arra az esetre is, ha az ügyvédi

tevékenység gyakorlója nem irodai taggá válik, hanem más kamarai formában folytatja a tevékenységét.

Az Üttv.-vel szemben annak kommentárja nem bír kötelező erővel, még olyan orientáló erővel sem, mint a törvény indokolása. Az Üttv. 35. §-ának tételes szabályai egyértelműen abból indulnak ki, hogy az egyéni ügyvédkedés és az ügyvédi irodai tagság közötti váltás kamarai formaváltásnak minősül. Ezen az a törvényelőkészítői szándék, amely legfeljebb közvetetten olvasható ki az Üttv.-ből, nem változtat. Ezért az a helyes értelmezés, hogy az ügyvédi iroda a belépő egyéni ügyvéd megbízásainak jogutódja. Ezt támasztja alá az Üttv. 97.§ (2) bekezdése szerinti tükörszabály, amelynek épp az a lényege, hogy az egyéni ügyvédi irodai tagból egyéni ügyvéddé váló ügyvéd megbízásai a természetes személyre átruházhatóak legyenek, valamint 99.§ (2) bekezdése, amely szerint, ha az ügyvédi iroda tagjának tagsági viszonya úgy szűnik meg, hogy ügyvédi tevékenységét tovább folytatja, az ügyvéd – az ügyfél hozzájárulása esetén – az elszámolásban részére kiadott megbízási szerződésben megbízottá válik.

Az Üttv. 35. §-ának megfogalmazása egyértelműen arra utal, hogy az ügyvédi iroda csak a fennálló megbízásokban válik jogutóddá ("nem szűnik meg, hanem ..."), a már megszűnt megbízásokra a jogutódlás nem terjed ki. Ennek megítélése bírósági hatáskör. A kamarai állásfoglalás e körben semmiféle kötelező erővel nem rendelkezik, arra ilyenként hivatkozni a bíróság előtt sem lehet. A perindítás előtt ellenőrizni szükséges, hogy az ügyvédi irodai taggá válásról a területi kamara milyen határozatot hozott (kamarai formaváltásról szólót vagy mást).

A szabályozást érdemes lenne a jövőben egyértelművé tenni. Az Üttv. 35. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezést lenne szükséges léptetni: "(4) Kamarai formaváltás esetén – ha az új működési formában az ügyvédi tevékenység gyakorlója vállalhat megbízást – és ügyvédi irodába való belépés esetén a megbízás nem szűnik meg, hanem a megbízott személyében e törvény erejénél fogva jogutódlás következik be. Ha [a kamarai formaváltás következtében a megbízott ügyvédi iroda tagjává válik, a megbízott jogutódja az ügyvédi iroda. A megbízott a várható változásról köteles a megbízóját haladéktalanul, de legkésőbb azt tizenöt nappal megelőzően értesíteni."

Az Üttv. 88. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lépne: "(1) Az ügyvédi iroda alapító okirata úgy rendelkezhet, hogy a tagsági viszony megszűnése után [– ideértve a tagsági jogviszony kamarai formaváltás miatti megszűnését –] a tagot megillető vagyონrész, ha a tag kéri, az irodánál marad (a továbbiakban: vagyoni tagság)."

Az Üttv. 181. §-a helyébe a következő rendelkezés lépne:

"181. § Ha a területi kamara tagja vagy az ügyvédi kamarai nyilvántartásba vett ügyvédi tevékenységet gyakorló más személy az ügyvédi tevékenységet más, a 4. § (1) bekezdése szerinti formában kívánja folytatni, a kamarai formaváltás iránti kérelmet a területi kamarába történő felvétel, illetve a kamarai nyilvántartásba vétel."

A Szakmai Bizottság a Szakmai Álláspont kialakítását annak ellenére tartotta szükségesnek, hogy a kárfelelősségről végső soron a bíróságok döntenek. A kárfelelősség Szakmai Állásponttal történő elvi tisztázása ugyanis segítheti az ügyvédek, ügyvédi irodák pert megelőző és perbeli álláspontjának kialakítását, a MÜBSE és a bíróságok gyakorlatát.

A Szakmai Álláspont alapja az Üttv. 35.§ (4) bekezdésének a jogalkotói akarat alapján történő értelmezése. Ez a rendelkezés „kamarai formaváltás” esetére írja elő a megbízási szerződésben bekövetkező jogutódlást, ha a szerződést olyan egyéni ügyvéd kötötte, aki ezt követően irodai taggá vált, feltéve, hogy a formaváltás után is vállalhat megbízást. Annak, hogy az Üttv. egyéb rendelkezéseivel és a korábbi ügyvédi törvénnyel egybevetve helyes-e a „kamarai formaváltás” kifejezés arra az esetre, ha az egyéni ügyvéd irodai taggá válik, a

megkeresés, a kárfelelősség és e Szakmai Álláspont tekintetében nincs érdemi jelentősége. Mindezért nem térünk ki az Üttv. ezirányú vizsgálatára.

Az Üttv. 35.§ (4) bekezdés annak ellenére nem a kamarai formaváltás szabálya, hogy a törvényi tényállás alapja ez. Az Üttv. 35.§ (4) bekezdés kizárólag a megbízásban történő alanyváltozást, a megbízott személyének változását rendezi. Az egyéni ügyvéd megbízási szerződésében jogutóddá teszi az ügyvédi irodát, ha ő az iroda tagjává válik. A jogutódlás tekintetében nem alkalmaz korlátozásokat. Az ügyvédi iroda a taggá vált volt egyéni ügyvéd teljeskörű jogutóda. Az Üttv. 35.§ (4) bekezdés nem kárfelelősségi szabály, de mert a megbízási szerződés megsértéséből, a Ptk. és az Üttv. vonatkozó szabályai szerint, felelősség, ezen belül kárfelelősség is származik, az Üttv. 35.§ (4) bekezdés nyilvánvalóan a kárfelelősségben történő jogutódlásról is szól.

Az Üttv. adott szabálya félre nem érthetően a létező és még hatályos (meg nem szűnt) megbízási szerződésekben történő alanyváltozásra utal, hiszen a már megszűnt szerződésben az alanyváltozás kizárt. A jogutód kárfelelőssége a szerződés hatálya alatt törvényi evidencia. A kárfelelősség azonban túlnyúlik a szerződés hatályán, azaz már megszűnt szerződésekre is épülhet, ezért az Üttv. 35.§ (4) bekezdését abból a szempontból is vizsgálni kell, hogy bekövetkezik-e a jogutódlás a kárfelelősségben, ha a területi kamara a formaváltásról a szerződés megszűnését követően hoz határozatot.

Az Üttv. 35.§ (4) bekezdéséből és a Ptk. vonatkozó szabályaiból következik, hogy a kárfelelősség elsődleges attribútuma a szerződésszegő magatartás. A kár, a kárigény érvényesíthetősége és a kártérítés jogkövetkezményi jellegű. Mivel az Üttv. 35.§ (4) bekezdése – a kifejtettek szerint - közvetlenül a kárfelelősségben bekövetkező jogutódlásról is szól, nyilvánvaló, hogy a jogutód akkor veszi át a felelősséget a volt egyéni ügyvéd tagtól, ha a szerződésszegésre az irodai taggá válás előtt került sor. Ha ugyanis utána, a felelősséget nem jogutódlás, tehát az Üttv. 35.§ (4) bekezdés alapozza meg, hanem a megbízottnak a megbízás teljesítéséért fennálló közvetlen felelőssége (Ptk. 6:272.§ 6:137.§, 6:142.§, Üttv. 87.§ (5) bek.). A jogutódlást, illetve a jogutód kárfelelősségét a kár bekövetkezésének és kárigény érvényesítésének időpontja nem befolyásolja. Az ügyvédi iroda jogutódi kárfelelősségét nem szünteti meg, ha a kárigényt olyan időben érvényesítik, amikor a taggá vált egykori egyéni ügyvéd tagsága már megszűnt. Az Üttv. 35.§ (4) bekezdés a megbízási szerződésben csak azt az első ügyvéd irodát tekinti jogutódnak, amelyikben az egyéni ügyvéd taggá vált. Azt az ügyvédi irodát nem, amelyikbe a korábbi egyéni ügyvéd egy másik ügyvédi irodából érkezett.

Az, hogy az adott kártérítési pert pertársaság ellen célszerű-e megindítani, nem ügyvédszakmai kérdés, de a kifejtett álláspont erre is választ ad.